

REFİK AĞIR

Avukat Gültekin Sarıgül “Ömer kardeş, Burdur’da Hz. Üstad’la görüşmüş yaşlı bir ağabeyimiz var. Onun hatıralarını mutlaka kaydetmelisin” dedi. Çantamızı, kameramızı aldık düştük Burdur yollarına. Refik Ağır Ağabey bizi evinde karşıladı. Uzun sohbetimiz ve sorularımız oldu; hepsini kaydettik. Refik Ağır, önce Bediüzzaman Hazretlerinin Burdur’da kaldığı mekânlardan bahsetti. Daha sonra Emirdağ’da yaptığı kendi ziyaretini ve Üstad’ın Ceylan Ağabeyle beraber Burdur’a gelişini anlattı.

Üstad Hazretleri Refik Ağabeye ve yanındakine “Seni Burdur’a, seni de Çivril’e vekil tayin ediyorum” deyince, Refik Ağabey paniğe kapılıyor ve “Efendim biz yapamayız, ağır mesuliyet yüklüyorsunuz bize” deyiveriyor. Muktezayı hale göre müdebbirlik vasfı zirvede olan Hz. Üstad hemen, “Yapabildiğiniz kadar, yapabildiğiniz kadar yapın” diyerek ipi gevşetiyor. Demiyor “Vekâleti geri aldım”, demiyor “İlla yapmanız lazım”, “O zaman niye geldiniz buraya” da demiyor. Boş testileri misafirlerin ellerine vererek göndermek ise, tedbir melekesinin şahikası... Ayrıntılarda büyük mesajlar var...

Av. Bekir Berk ile Mustafa Ezener Ağabeylerin, Refik Ağır’ın evinde sabaha kadar müdafaa hazırlayıp, hiç uyumadan Burdur Ağır Ceza’ya duruşmaya gitmeleri ve ertesi gün başka bir mahkemeye yetişmeleri, nasıl bir fedakârlıktır, nasıl bir kahramanlıktır; bunu kelimelerle sayfaya döküp canlandırmak mümkün olamadı doğrusu...

Sigarayla ilgili hatırayı yıllar evvel merhum Vahşi Şaban Ağabeyden dinlemiştim. Refik Ağabey de aynısını anlatınca kitabıma almam gerekti. Yorum yok...

Refik Ağabey ve Av. Gültekin Ağabeye -kendisiyle ilgili kısımları- danışarak hatıraların son şeklini verdim.

REFİK AĞIR ANLATIYOR

1931 yılının Mart ayında Burdur’da doğdum. İlkokulu bitirdikten sonra, iki sene içinde hafızlığımı tamamladım. Sonra saatçilik mesleğine başladım. On altı yaşında evlendim. 1948 ile 1952 yılları arasında Dinar’ın Yeşilhöyük -eski ismi Bozüyük- köyünde resmi imam olarak vazife aldım. O köyde Denizli’nin Çivril ilçesinin Homa nahiyesinden Hacı Hasan isminde çok mübarek bir kardeşimiz vardı, O bize Risale-i Nur’u tanıttı.

Üstad’ımızın Burdur’da kaldığı yerleri yıktılar, düzlediler maalesef

Üstad 1926 yıllarında Burdur’da sekiz ay kadar kaldı biliyorsunuz. Ben daha

doğmamışım. Burdurlu olmam hasebiyle, Üstad'ın Garbi Anadolu'daki ilk mekânlarından ve rahmetli babamdan duyduğum, dinlediğim bazı hadiselerden bahsedeyim size önce.

Babam anlatırdı; biz aynı mahallede oturmuşuz Üstad'la. Bu mahallenin eski ismi "Divan Baba" idi. Mahallenin camisine de Üstad zamanında "Deli Baba Camisi" deniyordu. Sonra "Divan Baba" dediler. Caminin karşısında "Divan Baba Türbesi" vardı. İşte oranın ismi bu Divan Baba Tekkesi'nden geliyordu. Bu caminin adını en son olarak "Abdullah Efendi Camisi" olarak değiştirdiler. Babam şöyle anlatırdı: "Üstad önce caminin bir odası vardı, orada kaldı. Sonra caminin bitişiğinde küçük bir evceğiz vardı, orada kalmaya başladı. Üstad herkesi kabul etmez, bazen izin alınıp gidilir, sohbet edilirdi kendisiyle." Oraları, Üstadın kaldığı yerleri yıktılar, düzlediler maalesef. Sadece Cami ve Divan Baba Türbesi duruyor.

"Üstad'ımız Burdur'da iken evden çıkmaz, bazen çıkacak olursa karşıdan bir hanım gelse, hemen arkasını döner, o hanım geçinceye kadar ona ters dönerdi." Bunu da babam anlatırdı bize.

Sigara haram mı helal mi?

Burdur'da iki arıcı arkadaş "Sigara haramdır, değildir" diye münakaşa ediyorlar. İş çıkmaza girince, gidelim hoca efendiye soralım diyorlar. Giderken boş gitmeyelim, bal götürelim diye bir bakraç içine biraz bal koyuyorlar. Üstad'tan izin alıyorlar, caminin yanındaki odasına giriyorlar. Selam verdikten sonra, nasılsınız iyi misiniz diye konuşma başlıyor. Üstad "O bakracın içinde ne var?" diyor. "Efendim yiyebilirsiniz diye küçük bir hediye getirdik" diyorlar. "Nedir o?" "Bal." "Balı arı yapar değil mi?" "Evet." "Arı sokucu mahlûktur, bu balı alırken sokmaz mı?" "Efendim biz balı alırken kovanın arkasını açar, bir çaput yakar, tütürürüz oraya; arı dumandan ön tarafa kaçır, sıkışır; balı aldıktan sonra da tütü süyü dışarı çıkarırız." "Haa şu sigara içenlerin, dumanı içine çektiği zaman, iman sıkışıp kaldığı gibi ha?" diyor Üstad. Çocuklar daha sigara haram mı, değil mi diyemeden cevaplarını almış oluyorlar. Bunu babam anlatırdı bizlere. Mahallemizde olan bir hadisedir bu. Bu hadise dostlar arasında hala anlatılır Burdur'da. (Aynı hadiseyi merhum Vahşi Şaban Ağabeyden dinlemiş ve kaydetmişim. Ö.Ö.)

Hüsrev Ağabey bir sepet risaleyi bizimle gönderdi Üstad'a

1948 senesinden itibaren Dinar'ın Yeşilhöyük köyünde dört sene imamlık yaptım. Yeşilhöyük'te Çivrilili Derviş Alaş isminde terzi bir kardeşimiz vardı. Derviş kardeşimiz köyde terzilik yapar, ben de imamlık yapardım. 1950 senesinde Derviş'le beraber Üstad'ımızı ziyaret etmeye karar verdik.

Üstad Emirdağ'ındaydı. Biz önce Isparta'ya geldik, Hüsrev ağabeyi ziyaret ettik. O mübarek ağabeyimiz "Sizin geleceğinizi biliyordum ben zaten. Üstadımıza yazılmış bir sepet eser var. Onları götürürsünüz değil mi?" dedi. "Peki" dedik. Bir mektup verdi. "Bu mektupla beraber sepeti alacaksınız, Emirdağ'da Çalışkan kardeşler

vardır. Oraya gideceksiniz, onlar size rehberlik edecekler” dedi. “Peki Efendim” dedik, elini öptük ayrıldık. Trenle Afyon’a, oradan da otobüsle Emirdağ’ına ikindi üzeri vardık. Otele gittik, sepet elimizde. Otelci “Hoş geldiniz, ziyaretçi misiniz?” dedi. Hemen uyandık. “Ne ziyareti?” dedik. “Burada Bediüzzaman Hazretleri var, çok ziyaretçi geliyor da; yukarıda taharri memurları, polisler var, gelenleri tespit ediyorlar. Ziyaretçi misiniz?” dedi. “Ticaretçiyiz” dedik. Yukarıda odamızı gösterdiler. Sepeti ortaya koyduk, oturduk arkadaşla, kapı da daha açık. İçeriye hemen iki tane adam girdi “Beyler hoş geldiniz. Nerelisiniz?” dediler. Bunlar herhalde polistir diye düşündük. “Ben Burdurluyum, bu kardeşimiz de Çivrilli. Biz deri almaya geldik” dedik. 14 Mayıs 1950 seçimleri yakındı. “Biz mebus adayız Afyon’dan” dediler. Demek taharri memurları değillermiş dedik ama yine de evham ettik.

Mektubu aldık, otelden çıktık, doğru Çalışkan kardeşlerin dükkânına gittik. Selam verdikten sonra mektubu verdik. “Isparta’dan geliyoruz, Hüsrev ağabeyin selamı var, size emanet bir sepet var” dedik. “Nerde?” dediler. “Otelde, orada polisler var” dedik. Bize “Siz şöyle mahalle arasından kaybolun, biz gider alırız onu oradan” dediler. Otelci gelenlere kolaylık gösteriyormuş da polisleri ondan dolayı koymuşlar oraya. Bir saat kadar dolaştık, geldik. “Geçmiş olsun, sepet boşaldı, geri gitti. Üstad’ımızla da görüştük, yarın saat dokuzda sizi bekliyor. Otelin altında kıraathane var. Saat dokuzda bir kardeşimiz oradan geçecek, onu takip edin” dediler.

Üstad’ımız bize tedbir için boş testileri alın öyle gidin dedi

Sabahleyin saat dokuza beş kala o kardeşimiz kıraathanenin önünden geçti, biz on adım geriden onu takip ettik. Üstad’ımızın evine götürdü bizi. Yirmi adım ötede de jandarma karakolu var, girip çıkanlar kontrol altında. Göz hapsinde yani Üstad’ımız. O kardeşimiz, polis takibinde olduğumuz için “Ben şöyle eğilirim, siz beni bırakın geçin” dedi. Sağ tarafta bir eve girdik. Geniş bir avlu, ilerde tahtadan bir köy merdiveni var, oradan çıktık.

Cennet mekân Üstad’ımız odanın içerisinde karyolasının üzerinde oturmuş, gözlük gözünde, bizim getirdiğimiz kitapları önüne yığılmış, onları tetkik ediyordu. Üstad’ımızın sakalı yoktu. Yüzü nur gibiydi. Gözleri on sekiz yaşındaki bir delikanlının gözleri gibi pırıl pırıldı, ihtiyar gözü yoktu Üstad’ta. Hemen elini öptük. “Hoş geldiniz evlatlarım” dedi. Hal-hatır sorduktan sonra “Sen nerelisin?” dedi. “Ben Burdurluyum, bu da Çivrilli” dedim. “Otelin oradaki polisler sizi görmediler mi?” dedi. “Görmediler Efendim” dedik. Risale-i Nur’un neşri, yayılması için okuyun, yazın, hizmet edin diye bazı tavsiyelerde bulundu. Sonra “Seni Burdur’a, seni de Çivril’e vekil tayin ediyorum” dedi. “Efendim biz yapamayız, ağır mesuliyet yüklüyorsunuz bize” dedim. “Yapabildiğiniz kadar, yapabildiğiniz kadar yapın” dedi (Refik ağabey ağlıyor). Orada bir sehpa vardı, üzerinde de çekirdeksiz kuru üzüm var. Ondan bir tutam aldı bize verdi. Fazla rahatsız etmemek için elini öptük, “Allahısmarladık Üstad’ım” dedik. Eliyle şöyle sırtımızı okşadı (ağlıyor). “Çıkarken boş testileri elinize alın öyle çıkın” dedi. Birer tane su testisi aldık elimize, doğru Çalışkan kardeşlerin dükkânına geldik. Testileri oraya koyduk. Testiler, takipte

olduğumuz için, bir iş yapmak için gelmiş gibi tedbir içindi. Hemen gidip biletimizi aldık. O günkü çürük arabalarla Afyon'a, Afyon'dan trenle Dinar'a, oradan da imamlık yaptığım köyümüz Yeşilhöyük'e döndük.

Üstad'ımız Ceylan Ağabeyle beraber Burdur'a geldi

1956'da Üstad Burdur'a geldi. Biz Üstad'ımızla ikince kere görüşmüş olduk.

Üstad'ımızın Burdur'a geleceği haberi verildi bana. Haberi veren Burdur'da Jandarma Başçavuşu olan İsmail Bey'di. İstihbarattan haber almış, bize bilgi verdi. İsmail Ağabey çok sağlam bir nur talebesiydi. Burdur'da eski çarşının Buğday Pazarı diye bilinen bir yeri vardı. Sessiz, sakin kimsenin pek uğramadığı bir yerdi orası. Biz, Üstad'la orada görüşelim diye haber saldık. O günlerde turfanda domatesler yeni çıkıyordu. Üstad'ımız hediyeye kabul etmez, biliyoruz ama hemen koştuk yarım kilo domates ben, yarım kilo domates de İsmail Ağabey aldı.

Sabah saat dokuz gibiydi. Biz varmadan gelmişler eski çarşının Buğday Pazarı yerine. Şimdi Isparta'da müzede sergilenen taksi ile bekliyorlar. Ceylan Ağabey şoför, Ceylan Abiden başka kimse yoktu Üstad'ın yanında. Ceylan Ağabey şoför mahalli tarafındaki kapıdan çıkmış, ayakta bekliyordu. Üstad ise arabanın arka koltuğunda oturuyordu, kapısı açıktı. Sırtında yorgan, başında sarık, gözünde gözlük oturuyordu Üstad. Vardık elini öptük. Dedik "Efendim hediyeye getirdik." "Bir şartla" dedi. "Bedelini alacaksınız, hediyeinizi öyle alabiliriz" dedi. "Peki Efendim" dedik. Belinden keseyi çıkardı, açtı keseyi eskiden gümüş elli kuruşlar vardı. Siz bilmezsiniz onları. Elli kuruştan bir tane fakire, bir tane de İsmail Bey'e verdi. On dakika kadar orada konuştuk. Bize Burdur'daki hizmetleri, derslerin olup olmadığını sordu. Biz de dilimizin döndüğü kadar hizmetlerin, derslerin devam ettiğini anlattık. "Devam edin elinizden geldiği kadar" dedi. Risale-i Nur'un yayılması için dua etti. Tekrar elini öptük, gözyaşları içinde onları uğurladık. Ayrılırken el salladı bize. Artık ne tarafa gittiklerini bilemiyorum. Tahminim Isparta'ya gitmişlerdir. O elli kuruşu bereket parasıdır, harcamayayım diye ortasını deldim, çekmeceme koydum. Benim bir çırağım vardı, saatçi dükkânımı ona devrederken o çekmeceyi de ona vermişim. Tekrar geri isteyemedim. O paranın bereketiyle o yanımda yetiştirdiğim kardeşimizin üç oğlu vardı, üçü de doktor oldu.

Çok konuşan avukat

Burdur küçük yer, biz de belli insanız. Askerden geldim. Geldiğim andan itibaren Burdur'un Nur Camisine imam, Kur'an Kursuna da hoca olarak verdiler beni. İhtilaldan sonra Risale-i Nur'un baskı altında olduğu bir dönem. Çok baskı yapılıyordu. Sivil polisler "Siz toplantı yapıyorsunuz, Risale-i Nur okuyorsunuz, yazı yazıyorsunuz..." falan diye devamlı baskınlar yapıyorlardı. Fakat biz tedbirli davranıyorduk.

1962 veya 63 yıllarından bir gün. Avukat Gültekin Sarıgül davalardan dönerken fakirin dükkânıma geldi, oturdu. İmamlığım yanında saatçiliğim de devam ediyordu.

Hoşbeş konuşurken iki tane sivil polis geldi “Dükkânı ve evi aramaya geldik” dediler. “Buyurun arayın” dedik. Dükkânı aradılar, sonra eve vardık. Polisler “Yahu geçen davada bir avukat var, amma konuşuyor, amma konuşuyor ha, konuşuyor da konuşuyor...” filan diye konuşmaya başladılar. Gültekin Bey’in Burdur’da girdiği Ağır Ceza davasından bahsediyorlar aslında. Evdeki arama bitti, zabıt tutuldu. Gültekin Bey de şahid oldu. İmza sırasında “Avukat Gültekin Sarıgül” diye imzasını atınca polisler uyandı. Hemen imzaları aldılar gittiler. O aramadan bir şey çıkmadı. Şimdi ben Gültekin Bey’i gördükçe “Çok konuşan Avukat Bey” diye takılırım hep. Bazen o telefon eder “Ben, çok konuşan avukat” diye tanıtır kendisini. Şimdi güzel hatıralar bunlar. Gültekin Ağabey avukat olduktan sonra ilk mahkemesini Burdur’da girmişti.

Bekir Berk ve Mustafa Ezener sabaha kadar hiç uyumadan müdafaa hazırladılar

Sene 1965 olabilir. Mehmet Akın diye aynacı bir kardeşimiz vardı, onun mahkemesiydi. Bir gün önce Avukat Bekir Berk ile Isparta’dan Mustafa Ezener Ağabeyler bizim eve geldiler. Ertesi gün Ağır Ceza’da Mehmet Akın’ın davasının müdafaası var. O davada ben yoktum ama davanın müdafaasını bizim evde hazırladılar. Sabahlara kadar hiç uyumadan Av. Bekir Berk ile Ezener Ağabey beraber hazırlayıp, yazdılar müdafaayı. Daktilo ile yazdı Bekir ağabey. Ömer Bey hiç uyumadılar, ben de uyumadım. Sabah saat sekiz buçukta da Ağır Ceza’ya gittik. Avukat Gültekin Bey bizim evde yoktu o gece. Ama o da mahkemeye yetişti. Hem Bekir Bey, hem Gültekin Bey müdafaasına girdiler. Onlardan Allah razı olsun, makamları cennetmekân olsun. Bekir ağabey Burdur’a geldi mi zaten bize uğrardı her zaman.

Ben 1981-1985 arasında dört sene Medine-i Münevvere’de bulundum. O sırada Bekir Berk Ağabey Cidde radyosunda programlar yapıyordu. Ayda bir Cuma günleri Mekke-i Mükerrreme’ye gelirdi. Bekir Ağabey oradaki nasip olan kardeşlerle ikinci katta sohbet yapardı. Biz de bu derslerde bulunurduk hep. Bir gün beni arabasına aldı, bütün ziyaret yerlerini gezdirdi, yemek yedirdi. Mekânı cennet olsun, böyle bir hatıramız oldu kendisiyle. O kadar fedakâr bir insandı.

Burdurlu Abdurrahman Cerrahoğlu Ağabey çok mübarek bir insandı. Kemalât sahibi, iyilik yapmasını seven, çok yumuşak fıtratlıydı. Abdurrahman Ağabey sonra İzmir’e gitti, daha fazla temasım olmadı. Babası Aşçı Hacı Ömer diye tanınmış, sayılan, sevilen muhterem bir insandı. Babasını iyi tanırım. Gayet güzel yemekler yapardı. Hatta onun bir yemek kitabı da var.

(bk. Ömer ÖZCAN, Ağabeyler Anlatıyor-VI)